

SVOBODNA SLOVENIJA

LETO (AÑO) XLV (39)
Štev. (No.) 38

ESLOVENIA LIBRE

BUENOS AIRES
25. septembra 1986

RUDOLF SMERSU

Ali zoper okupatorja k sovjetizaciji ali zoper sovjetizacijo z okupatorjem

V ljubljanski „Novi reviji“ štev. 48-49, je na str. 764 objavila **Spomenka Hribar** (S.H.) članek z naslovom „Možnosti dileme“ (t.j. možnosti odločitve ali izbire). V tem članku obravnava S.H. vprašanje: kakšno možnost in izbiro je imelo slovensko ljudstvo v Ljubljanski pokrajini ob nastopu komunistične revolucije. Na vprašanje odgovarja trdno in jasno — opirajoč se pri tem na številne citate iz „Dokumentov ljudske revolucije v Sloveniji“, dalje iz knjige „Jeseni 1942“, revije „Mladine“ 1986 in dr. —, da je imelo slovensko ljudstvo samo dve možnosti in prav nobene druge, da se namreč opredeli ali zoper okupatorja za sovjetizacijo Slovenije — točno po navodilih sovjetske, jugoslovanske in slovenske komunistične partije, seveda z grožnjo strele v tilnik za tiste, ki tega ne bi sprejeli, ali pa da se opredeli zoper sovjetizacijo skupaj z okupatorjem in da sprejme orožje od okupatorja, da tako ubrani Slovenijo pred sovjetizacijo.

Naj omenimo nekaj misli iz omenjenega članka S.H.

Dilema „Ali zoper okupatorja k sovjetizaciji ali zoper sovjetizacijo z okupatorjem“ je S.H. zapisala v članku „Narodne sprave pa ne“ in je navedla, da se je ta dilema porodila v Ljubljanski pokrajini kot zibelki revolucije in kontrarevolucije, in da so to dilemo imeli na eni strani „slovenska buržuazija“, na drugi strani pa partija, ki je tej antikomunistični propagandi močno šla na roke s tem, da je tako ekskluzivistično nastopala, propagirala in uveljavljala prav komunizem kot edino resnično pot, po kateri naj gre slovenski narod v svobodo.

Potem se S.H. vpraša, ali je obstajala realna možnost za nastanek kakšne druge izbire ravnanja kakor „zoper sovjetizacijo z okupatorjem“, morda z ustanovitvijo nekakšne vojske na narodno-osvobodilni osnovi (o čemer je razmišljal tudi Boris Pahor — Zaliv, 1985 1-4). Na to odgovarja S.H., da je iz dokumentov ljudske revolucije v Sloveniji jasno

razvidno, da je partija napovedala brezkompromisen boj zoper vsak možen vojaški nastop kogar koli izven partizanske vojske.

Partija je zahtevala popolno enotnost pod svojim vodstvom, enotnost tudi in zlasti v ideološko-političnem smislu. Zato je bil ves vojaški in politični vodstveni kader partijski, kar se je še posebej potrdilo po Dolomitski izjavi, ko se je zgodilo, kakor je Kidrič izjavil: „Krščanska skupina se likvidira kot posebna politična organizacija.“

S.H. navaja dokaze, da je šlo v boju zoper okupatorja za sovjetizacijo Slovenije. Navaja npr. iz „Dokumenta VI“, str. 286 pismo Centralnega komiteja komunistične partije Slovenije z dne 28. decembra 1942, ki se glasi: „Vselej je treba poudarjati, da je vsa bodočnost slovenskega naroda odvisna od njegove čim tesnejše povezanosti s Sovjetsko zvezo, ki edina daje jamstvo njegove resnične neodvisnosti.“ Ista trditev je zapisana v Dolomitski izjavi, da „mora iti naslonitev slovenskega naroda izključno na Sovjetsko zvezo. Zato kliče partija v boj „ker to dolgujemo sovjetskim narodom, ki se bore tudi za našo svobodo.“ (Dokumenti I, str. 54)

K zadnji izjavi ironično pripominja S.H., da so se za našo svobodo borili tudi Angleži in Amerikanci, pa partija ni razglasila, da jim kaj „dolgujemo“.

O pobojih domobrancev na Rogu pravi S.H., da je bil to stalinističen zaključek državljanske vojne v Sloveniji zato, ker je partija izhajala iz svoje odločitve zoper okupatorja k sovjetizaciji in izbojevala zmago. Ta poboj je bil narejen v „stalinški nepopustljivosti“ in preračunan že med vojno na fizično uničenje domačega sovražnika.

Iz Kardeljevih dokumentov, ki jih citira S.H., je razvidno, da je partija delala na tem, da „bo bela garda morala služiti okupatorjem in bo ob koncu vojne uničena od tistih zavaznikov, ki so jih želeli za jutri t.j. od Angležev in Amerikancev.“

Po mnenju S.H. je bil roški po-

boj največji poraz komunistične revolucije, gledano to iz tistega obzorja, iz katerega gledamo in v katerem vidimo človeka kot človeka, kot trpeče, tragično, zmotno bitje, torej človeka kot človeka, torej človeka kot človeka in ne kot sredstvo za doseg tega ali onega cilja. Vso krivdo za dilemo Ali - Ali je ustvaril partijski ekskluzivizem, ki ni obstajal samo med vojno in revolucijo, ampak se nadaljuje še sedaj. Dokaz za to je npr. v tem, da je bilo pred nekaj leti — to je potrdil Ivan Križman, član komisije Centralnega komiteja zveze komunistov za agitacijo in propagando — uničeno pomembno gradivo o kaznivih dejanjih po vojni usmrčenih domobrancev in o ugotavljanju njihove individualne krivde, kar smatra S.H. za vandalizem. (Enak vandalizem je bil uničenje dokumentov o delovanju škofa dr. Rožmana, ki se je zavzemal tudi za obsojene komuniste.) S.H. oboja tudi uničenje dokumentov o dachauskih žrtvah in o delu VOS-a v Ljubljani.

S.H. sklene svoj članek, da je še vedno prepričana, „da nam bo samo narodna sprava prinesla garancijo za miren jutri, namreč sprava med nami kot ljudmi. Kjer je narod spravljen sam s seboj, je dana temeljna možnost za demokratično, pluralistično življenje kake narodne skupnosti.“

Moramo pa pripomniti, da je trditev S.H. o omenjeni dilemi nalezela na velik odpor pri nekaterih bivših partizanih in tudi pri nekaterih protikomunistih. Partizani trdijo, da so se borili zoper okupatorja z namenom, da preženejo okupatorja in osvobodijo slovensko zemljo in ne za sovjetizacijo Slovenije. Protikomunisti pa so mnenja, da so se borili zoper komunistične partizane, ki so na debelo pobijali Slovence, samo zato, da zavarujejo slovenska življenja ne glede na to, ali je šlo za sovjetizacijo Slovenije ali za kaj drugega.

Ne morejo brez cenzure

Cenzure po zakonu v Jugoslaviji ni. Nihče pa si ne dela utvare, da ta ne bi obstajala. Partija, ki se krčevito drži oblasti, na tem polju ne pozna šale. V zadnjih letih je prišlo na dan mnogo primerov cenzuriranja. Kontrola pisem, njih odpiranje je bila povsem razgaljena, ko so objavili leta 1984 aretacijo 16 funkcionarjev notranje uprave. Pri odpiranju pisem so si pridrževali črke in devize.

Najbolj škoduje piscem takom. avtocenzura. Pri nastajanju literature se pisatelj zavestno podredi mnogim omejitvam. V tej lastni kontroli je mogoče največji vzrok, da Slovenija od 1945 ni spravila skupaj dela, ki bi ga človek vzjel z veseljem v roke drugič in tretjič. Uboga slovenska matična literarna kultura, dekla partije, ki bi jo mnogi hoteli postaviti na raven svobodne srednje in zahodne Evrope!

Kontrola pisatelja se začne že pri njegovem vpisu v Društvo pisateljev. Ne biti član pa pomeni dejansko izgubiti možnost tiskanja lastnih knjig. Tiskati izven meja matice pa državljanu SR Slovenije ni dovoljeno!

Najgorostnejši primer cenzure in ukora je doživel Celovski Zvon ob lanskem decembrski številki. Nihče drugi kot ADIT, podjetje, ki razpošilja to revijo po Sloveniji, je ob pošiljki takole pripisal: „9. števil-

Pogled na slovensko bodočnost

Naši izseljenski rojaki v Buenos Airesu, Argentina, ki so pred komunističnim zlom pribežali v to južno-ameriško deželo po zadnji vojni in revoluciji v domovini, se še vedno živo zavedajo svojega poslanstva v tujem svetu, v katerem v organizirani skupnosti sodelujejo za svobodo in srečno bodočnost celokupnega slovenskega naroda. Posebno visoko skrb posvečajo narodni izobrazbi in vzgoji slovenske mladine, to je drugega in tretjega rodu, da bo voljan in sposoben prevzeti to poslanstvo od staršev, ga ohranjati in izvajati naprej, dokler ne bodo njegovi cilji doseženi.

V ta namen so ustanovili po svojih številnih narodnih domovih vzorno urejeno osnovno šolstvo za slovensko izobrazbo otrok, vodijo pa tudi srednješolske in celo visokošolske tečaje za doraščajoče in odrasle študente — vse to pa na osnovi prostovoljnega, brezplačnega garanja idealnih ljudi, ki svoj narod ljubijo ne v frazah, marveč v dejanju in žrtvi.

Nedavno tega sem dobil iz Buenos Airesa zajetno, več kot 100 strani velikega formata obsegajočo, s pisalnim strojem natipkano ter razmnoženo in lepo zvezano knjigo z naslovom: Pogled na slovensko bodočnost. Vsebuje nič manj kot 22 več ali manj obširnih, skrbno in znanstveno zasnovanih razprav o sedanjih in bodočih problemih razbitega in ustrahovanega naroda, čigar zvesti sinovi in hčere smo in hočemo vsi ostati.

V uvodnem zapisu se bere, da Visokošolski tečaj v Buenos Airesu traja že nekaj let in zbira v svojem okrilju okrog 30 visokošolcev. O različnih temah predavajo na njem dr. Milan Komar, dr. Alojzij Stare, Zorko Simčič, Milan Magister in dr. Marko Kremžar. V učnem načrtu je tudi narodno-politični seminar, ki ga vodi dr. Kremžar. Ta je v Vabilu k sodelovanju slovenskih izobražencev meseca januarja 1985 zapisal: „Ker sem lani (1984) zaključil s pregledom slovenske zgodovine, bi rad letos (1985) uporabil odmerjeni mi čas za seminar, na katerem naj bi skupaj razpravljali o naši narodni bodočnosti.“ Gre za enostavno vprašanje: kaj moramo kot narod storiti v bližnji in daljni bodočnosti, da

preidemo iz razkroja v ponovno rast.

Čas je, nadaljuje dr. Marko Kremžar (ki je izvoljeni načelnik vodilne Slovenske ljudske stranke v emigraciji), da se pričnemo Slovenci pogovarjati o naši narodni usodi. S tem namenom je povabil dolgo vrsto vodilnih slovenskih osebnosti širom sveta, da bi napisali svoje misli, „ki naj bi služile tako študiju naših bodočih izobražencev kakor tudi večji medsebojni povezavi.“

V zgoščeni obliki na kratko našteje nekaj glavnih vprašanj, katerih naj bi se povabljeni in izvajati razpravah dotaknili na podlagi trenutnega stanja, teoretičnih možnosti ali osebne vizije. Med taka vprašanja sodijo elementarni problemi dozorelega in za svoj obstanek borečega se naroda, v prvi vrsti priboritev njegove suverenosti, ki je zagotovljena in zavarovana edino le v lastni državnosti. Kako ravnati, da do ustanovitve samostojne države pride in kako njeno svobodo zavarovati in uveljaviti. Kam se obrniti in nasloniti v primeru potrebe po pomoči in v kakšni obliki.

Več kot 100 let stara ideja o Zedinjeni Sloveniji pomeni vrhunec narodovih aspiracij, a ne bo dosežena prej, dokler se vse s Slovenci posejleno ozemlje izven današnje slovenske republike v matični deželi ne združi v isti narodni državi. To so dolgoročne naloge, ki jih bo mogoče uresničiti, kadar bo matica tako urejena in vodena, da bo močan magnet za vse Slovence danes pod tujim jarmom, tamkajšnjim potujočevalcem bodo pa bodo močno pristrizene peruti.

Naši sosedi niso nikoli bili dobrotorni prijatelji Slovencev. Zgodovina to dovolj zgornjo izpričuje: koliko slovenske krvi so potujčili v prvi vrsti nemški sosedi na severu, ne dosti manj Italijani na zahodu in Madžari na vzhodu. Celo nacionalnim šovinistom med Hrvati se cedijo sline po naši prelepi zemlji, češ, da je hrvaška in smo Slovenci le planinski Hrvati. Misliti je treba na dovolj močno in dobro izvežbano lastno obrambno silo, ki bo zmožna ščititi meje pred zemlje lačnimi sosedi. Pa tudi planirati v času, kako vzgojiti in pripraviti kader izvežbanih diplomatov, ki bodo uspešno zastopali Slovenijo na mednarodnih forumih in urejevali njen položaj v evropski skupnosti. Dosedanje centralne vlade v Beogradu so Slovence v tem oziru tretirale več kot mačehovsko.

Med osrednje probleme slovenske bodočnosti sodi brez vsakega dvoma socialna ureditev slovenske družbe, ki naj bo na vse strani pravična, zgrajena na krščanskem pojmovanju človeka in družbe ter dovolj gibčna, da se more uspešno prilagajati socialnim in gospodarskim spremembam v času.

Ta kardinalna vprašanja slovenske bodočnosti, ki jih je dr. Kremžar samo nakazal, je tu nekoliko izčrpnje skušal prikazati ta pisec, da bi s tem podčrtal njihovo važnost. Predpogoj vsega pa je popolna demokratična svoboda.

Ko sem odgovore in razprave prebral — a ne še preštudiral, to bo vzelo mnogo časa in volje — sem bil resnično zadovoljen in vesel. Da je naša politična emigracija po 40 letih zmožna lotevati se takšnih nacionalnih problemov, jih z ljubeznijo obravnavati in iskati rešitev, je jasen dokaz, da je živa in zdrava in da skuša to nalogo prenesti na izobraženstvo novega rodu na tujem. Bom še pisal o tem, če mi bo Bog ohranjal ljubo zdravje.

Zaenkrat samo toplo čestitam argentincem, pozivam pa vse izseljenke Slovence po svetu, da bi jih posnemali. Celotni narod je v veliki krizi, naša aktivna ljubezen ga bo pomagala rešiti v lepo bodočnost.

L. P.

(Ameriška domovina, 22. avg.)

Donavsko področje

Novinar György Sebestyén poroča, da se v Srednji Evropi, to je v Donavski kotlini, pojavlja zanimanje za boljše medsebojno sodelovanje narodov, oziroma držav, ki živijo na tem področju. Kar je pred desetimi leti bila le rahla zamisel nekaj oseb, je v zadnjih letih le-ta postala prilačna želja mnogih javnih osebnosti. V izredno previdni obliki so se pričeli razgovori med raznimi umetniki in znanstveniki, ki so že navezali stike z nekaterimi vplivnimi politikami. Parola se glasi: Srednja Evropa! Brez vsake romantike iščejo obliko odgovorov na vprašanja, kako naj se uresniči ekonomsko, ekološko in kulturno sodelovanje ljudi in narodov, ki živijo v območju Donave in ki morajo svoj način življenja prikrojiti potrebam predstoječega 21. stoletja.

Dokazov za živahno delovanje tega gibanja je brez števila. Knjige, revije, simpoziji in razni kongresi previdno zbirajo material za skupno vizijo. Milan Kundera v Parizu, Peter Hanak in György Konrad v Budimpešti, Klavdij Magris v Trstu, Jožef P. Strelka v New Yorku in v Avstriji Zoran Konstantinovič ter Moritz Csáky s strogo stvarnostjo tehtajo razne možnosti, ki pa nimajo prav nič skupnega s kakšno no-

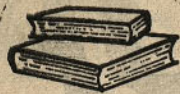
stalgijo. Stara Avstroogrška jim služi le kot študijski objekt in prav gotovo ne kot cilj za izpolnitev neke vrste hrepenenja.

Če kdaj, je v sedanjih dobi možno, da se razpravlja o teh načrtih, ker so po mnenju zgoraj omenjenega časnika le redkokdaj v zgodovinski pogoji za takšno stremenje tako uvodni in cilji tako jasno dosegljivi, kot sedaj. Po njegovem mnenju se pojem malih narodnih držav — ki so bile ob svojem času potrebne — umika novim dimenzijam komunikacije in tehnike. Nalogam energetske olitike, ohranjanju zdravega okolja ter nove tehnične revolucije se lahko zadosti samo v prekorajenju mej sedaj obstoječih manjših držav.

Zaupanje v ideološke rešilne nauke devetnajstega stoletja se je zrušilo. Anahronske slike se so zbrisale, zavesa megle se je dvignila in onstran iluzij in domišljije se vidi resničnost sedanjosti.

Znanstveniki v donavskem prostoru, ki se zanimajo za te probleme, so v zadnjih letih že dosti dosegli. Imajo svojo organizacijo in med Avstrijo in Madžarsko se je že marsikaj uredilo v smislu novih idej. Tudi Italija ima interes za povezavo, (Nad. na 2. str.)

(Katoliški glas)

Dr. Tine Debeljak

(250)

MED KNJIGAMI IN REVIJAMI

DR. MARKO KREMŽAR: POT IZ SOCIALIZMA

V založbi Svobodne Slovenije je izšel 6. zvezek znane zbirke Svobodni pogledi, ki ga je tokrat napisal dr. Marko Kremžar pod naslovom **Pot iz socializma**, z uvodom predsednika SNO Rudolfa Smersuja. V tem uvodu poudari Smersu, kako danes po vsem svetu propada marksizem in sploh marksistični totalitarni socialistični sistem, ki je sto let s tako privlačnostjo osvajal ljudske množice. Medtem ko so se doslej temu sistemu upirali samo katoličani in predvsem papeži s svojimi enciklikami, se izjavljajo danes najuglednejši borci za uveljavljanje socializiranega sistema proti njemu, ko poudarjajo njega protinaravnost in zgrešenost. Opaža se vsesplošno iskanje izhoda iz tega političnega in gospodarskega kaosa in temu problemu, poti iz socializma, je posvečena ta brošurica.

Dr. Kremžar, naš priznani emigrantski krščanski sociolog, je izdal posebno knjigo **Temelji družbene preobnove**, v kateri je podal načela krščanske ureditve družbe, sedaj pa se je poglobil v specialno vprašanje, kako preiti iz sedanjih totalitarnih in socialističnih struktur v to novo ureditev. V 14 kratkih pogledih podčrtava na konkreten način potrebo izhoda iz tega kaosa, za kar navaja v začetku citate najvažnejših evropskih socialistov, pa tudi iz izrazito komunističnih držav, kot

Sovjetske zveze in Kitajske. To je znak, da se je ta proces že začel in da tudi za Slovence terja čas, kako bi mogli tudi mi s čim manjšo škodo prebroditi ta prehod. Gospodarsko blaginjo in pravično delitev omenjenih dobrin je treba gledati realno. To je tudi temeljna zahteva krščanskega družbenega nauka, ki sloni na trdni podlagi realizma, pa dviga istočasno baklo svobode in prapor pravičnosti. V to vodijo različna pota, ki jih išče s primerjalnega evropskega stališča, kot prvo pot naznači politični pluralizem oziroma vsaj dvostrankarski sistem, druga pa je razsocializacija, iz dogmatičnega kolektivizma v resnično samoupravo. Ne tako, ki nalaga samo dolžnosti, ne prizna pa tudi pravic. Konkretno se dotakne ureditve prehajanja iz državnega vsevladanja in lastništva v privatne roke, ob soudeležbi in soodgovornosti zasebnikov, ki morajo biti iznajdljivi, vztrajni in pošten. S takimi ljudmi bo mogoče ustvariti ta prehod iz današnjega socializma v vzajemnost. Brez takih strokovno usposobljenih ni visoko moralnih osebnosti.

Ta razvoj bi bil za Slovence težak, ne pa nemogoč, ker velika večina naroda hoče drugačno bodočnost in noče več živeti pod varstvom preživelega sistema, temveč hoče živeti v vzajemnosti, ki ima med nami že stoletno tradicijo. Potreben je razgovor o tem, za katero pot se bomo odločili, kako naj jo pričnemo — in kdaj.

MLADINA JE NEZADOVOLJNA

Ob nedavni anketi 6500 mladih iz vseh predelov Jugoslavije je beograjski sociolog Srečko Mihajlovič ugotovil, da jugoslovanska mladina izredno tiho prenaša naraščajočo krizo. Četrtnina je na vprašanje, čemu so se pripravljene odreči, da bi se domovina lahko dvignila iz težav — odgovorila, da se že ne more ničemu več odpovedati...

Ta odgovor je opozorilo vladajočim krogom, da ni mogoče računati v nedogled na odpovedovanje prebivalstva.

Politična mesoglasja, državni dolg, padajoči življenjski standard ter okrog 20% brezposelnih je naredilo mladino apatično. 38% vprašanih je izjavilo, da so zelo razočarani nad praznimi besedami in obljubami oblasti, ker ne vidijo prav nobene pripravljenosti, da bi nezaposlenim res pomagala najti delo. Na vprašanje, kateri poklic je po njihovem mnenju trenutno najbolj donosen, so odvrnili: poklicni politik ali pa po-

klicni športnik... Na vprašanje, kakšen poklic pa bi izbrali za sebe, so odgovorili: znanstvenik, inženir in na tretjem mestu poklicni športnik. Izločili so poklicnega politika.

Še ena trpka ugotovitev sedanje jugoslovanske mladine: 53% vprašanih je mnenja, da mladina danes v Jugoslaviji ne more vplivati na družbene spremembe.

„Kleine Zeitung“ je priobčil dolg članek o Ljubljani kot „moderna, a istočasno udobni metropoli med Alpami in Jadrantom“. Opis je presenetil Ljubljančane, ki so urednikom poslali svoje priznanje in izraze zadovoljstva in zahvale. Med dopisniki sta med drugimi tudi škof Stanislav Lenič ter direktor slovenske Narodne in univerzitetne knjižnice, Tomo Martelanc, ki poudarja v svojem pismu, da slovenska narodna knjižnica zbira povsod material, ki se nanaša na Slovence in Slovenijo. Zato je uredištvu časopisa „Kleine Zeitung“ za pozornost hvaležen.

Nova maša Toneta Bidovca

Iz naše skupnosti v Argentini je izšla že lepa vrsta duhovnikov. Če ne upoštevamo tistih, ki so prišli že bolj ali manj odrasli v Argentino in tu končali teološke študije in postali duhovniki, je že precej tukaj rojenih ali vsaj tukaj doraslih, ki so posvetili svoje delo Kristusu. Odšli so na razna mesta, veliko jih deluje med Argentinci, drugi so odšli v misijone, nekaj jih dela celo v Sloveniji. Seveda pa je za nas najvažnejše, da mnogi ostanejo med nami in se posvete našemu slovenskemu občestvu. Študirajo večinoma v Ljubljani, da se tako še trdneje vključijo v celotno slovenstvo, a njih delo je tukaj, da širijo vero med nami. In seveda, skupaj z vero tudi narodno zavest, ki gresta z roko v roki v vseh izseljenjskih skupinah v tretji Sloveniji.

Tako je buenosaireška srenja imela veselje, da se je vrnil s študija novomašnik Tone Bidovec. Doma iz Ramos Mejije, je končal slovensko osnovno šolo v Slomškovem domu, Srednješolski tečaj v Slovenski hiši, nato pa se je odločil za duhovništvo.

O njegovem bivanju v Sloveniji pa ponatisimo članek njegovega prijatelja bogoslovca Alberta Smrečnika iz celovške Nedelje 27. VII. ob posvečenju. Škoda, da tudi ljubljans-

ka Družina ni omenila, da je novomašnik iz Argentine.

„V Argentini je Tone prejel dar življenja. Skupno s sestro Bernardko je doraščal v Buenos Airesu pod varnim okriljem staršev, vsi skupaj pa so bili in so zasidrani kot zvest člen zdrave slovenske družine v Ar-

gentini in ena izmed korenin naše srenje v Buenos Airesu. Tam je črpal veselje do življenja, v tistem ozračju se je navdušil za narodno

IZ ŽIVLJENJA V ARGENTINI

Tone Mizerit

Kadar je predmet pogovora politika, je kaj težko na prvi pogled pristati na vrednost ali težo kake besede. Včasih ima izraz ali stavek izredno moč, včasih pa je le meglica, ki jo prvi veter razblini v nič. Ti pojavi se v argentinskem političnem življenju nešteto krat ponavljajo, kajti mnogi primeri iz preteklosti in sedanjosti nam kažejo, kako so določene parole le „muhe enodnevnic“, kako pa včasih le ena beseda kaže smer ideološkega teženja neke stranke ali neke vlade. Pretekli teden smo znova zasledili tak primer, in sicer v enem izmed občasnih govorov predsednika Alfonsina. In zdi se umestno vsaj nekoliko pomuditi se ob njem, ker kaže določene težnje sedanjosti.

VSE ZA SOGLASJE IN SKLADNOST

Mesto Arrecifes je obhajalo štiri-isto letnico obstoja. Predsednik se je odzval povabilu in imel tudi priličen nagovor. Časopisje je poudarilo zlasti nov in nepričakovan napad predsednika na „skrajno levico“. K tej zadevi se vrne mo pozneje. Dr. Alfonsin pa je tudi znova pozval k zblizevanju, soglasju, skladnosti. S tem je potrdil povabilo, ki ga je že pred tednom predstavil vsem političnim silam v državi. „Convergencia“, kot se temu reče po špansko, naj bi bilo soglasje argentinskega političnega življenja, okoli nekaterih temeljnih točk, s katerimi naj bi vsi, ali vsaj velika večina soglašala. To soglasje bi tudi bistveno pripomoglo, da bi se država izklopala iz stanja, v katerem se danes nahaja.

Morda bodo sadovi te skladnosti, če do nje pride, obilni in trajni. A za enkrat vse zveni po puhlosti in praznobi. Ne pozabimo, da je pred kratkim vsa vlada, s polno zaslonbo radikalizma, organizirala uprizoritev ustanove „druge republike“, pa vidimo, da doslej o tem ni ne duha ne sluha, če izvzamemo parlamentarne zaplete okoli zakona, ki naj potrdi prestavitev prestolnice iz Buenos Airesa na jug. Spomnimo se na „koncertacijo“, o kateri so tudi tekli potoki tinte, pa je hitro zaspala spanje pravičnega. In lahko bi naštevati v nedogled, saj v najvišjem nivou zasledimo po dvoje ali troje takih primerov vsako leto.

Reakcija na predsednikovo povabilo je bila zato primerna besedi. Večina je soglašala, da je najprej treba stvar pojasniti. Nekateri so zafrljivo menili, da skuša vlada doseči le izglasovanje nekaterih zakonov v kongresu, in da se torej „konvergencia“ omeji v zidove zakonodajne palače. Drugi so stvar vzeli bolj široko, toda trdili, da ne bo politične

skladnosti dokler se istočasno resno ne govori o gospodarskem programu, ki bi ga bilo treba spremeniti. Itd., itd. Torej znova mlatenje prazne slame.

In vendar ima predsednik v temelju prav. Med omenjenim govorom v Arrecifes je poudarjal, da je ideja skladnosti v bistvu težnja po odpravi sektarizma, soglasje vseh na temeljnih idejah, ne kako premagati drug drugega, marveč kako vsi premagati skupne probleme, ki jih ima država. To zveni preveč enostavno, skoraj otroče. A vsa tragika tukajšnjega političnega življenja je, da te osnove ideje ne najdemo v vsakdanjem delovanju.

KAJ ČAKAŠ PAŠA, KAJ STOJIŠ

„Mladi Turki“ je izraz, ki smo ga zadnje čase sem in tja zasledili v pogovorih s poznavalci tukajšnjih političnih zakulisnih dogodkov. Izraz pomeni revolucionarje, prevzgojitelje, upornike, modernizatorje. Našli smo lep slovenski izraz, ki pove isto: „janičarji“.

Gre za skupino mladih, po večini študentov, ali celo poklicnih aktivistov, ki potujejo na „študijske“ ali „prijateljske“ obiske na Kubo. Niso ugrabljeni med ropanjem in požigom, toda rezultat prevzgoje je podooben. Od tam se vrnejo spremenjeni, preustrojeni, pravi janičarji katerih delo je „požig rojstne vasi“ in spremenitev dežele v novo Turčijo.

Kam jih postaviti? Naravno v vse levičarske stranke. Klasični primer KP se izpopolnjuje z marsikaterimi primeri med trockisti (MAS), skrajneži v delavski stranki (PO), in številnimi tudi med intransigenti (PI). Dalo pa bi se take primere zaslediti tudi v levih ekstremih krščanske demokracije, akoravno se v teh primerih ne tiče politične ustrojenosti, marveč le propagandne turneje, da se vzbudi navdušenje nad „ljudsko demokracijo“.

Polemika pa teče zaradi vprašanja, v kakšni meri najdemo „mlade Turke“ tudi v radikalni stranki. Govori se o posameznih skupinah. Njih število ni veliko a vzbuja skrb v strankinem vodstvu. Pravijo, da glede tega predsednik Alfonsin ne dvomi. Trdijo, da ve, da kar prihaja iz Kube, ima revolucionarni pečat. Morda je v tem iskati vzrok njegovega zadnjega napada na „skrajno levico“, ki smo ga slišali tudi v mestu Arrecifes.

„Vemo, da so zaplavalji na skrajno levico nekatere sile, ki so prej zagovarjale potrebo demokratičnega sistema, čeprav bi to bila — kot so jo imenovali — buržujska demokracija.“ Puščica očitno leti na ko-

munistično partijo in z njo povezane trockiste iz MAS. A ni težko najti namig na same radikale, ki spadajo med „mlade Turke“, in ki vztrajajo v stranki bolj zaradi oportunitizma in infiltracije, kot pa v prepričanju strankinega ideala. Čeprav mnogokrat besede malo pomenijo, to predsednikovo povračanje v kritiko revolucionarnih teženj kaže vsaj določeno ideološko jasnost. Kaže pa tudi strah pred „čilenizacijo“ argentinske politike. Saj je v istem govoru Alfonsin zatrdil, da „nočemo krčev kot jih prestaja bratski narod v Čilu“.

STRAN NI IZ GUMIJA...

torej se ne da raztegniti. To je stara časnarska parola. Zato, v meri skoposti prostora, le nekaj krajših omemb:

Sindikati: CGT napoveduje stavke in pohode. V senatu pa so te dni izglasovali zakonski tekst po peronističnem vzorcu, ki celo zagovarja politično aktivnost delavskih organizacij. Zakonski tekst je zdaj v poslanski zbornici, kjer imajo radikali večino, in ga seveda ne bodo potrdili. Da preprečijo ponovne spopade, so eni in drugi, peronisti in radikali, pripravljani na dialog in sporazum. Vprašanje je, če bodo sindikati soglašali s takim sporazumom.

Peronisti: Uradni vodja stranke organizira velesestanek v provinci Catamarca. Skušaja sklicati nov državni kongres še pred notranjimi volitvami v provinci Buenos Aires. Saadijev namen je uradno potrditi lastno vodstvo, izločiti zakonito Herminia Iglesiasa in preprečiti, da bi obnoviteljska struja zadobila v stranki preveliko moč. Saadi je dovolj spreten in nabrit, da se mu načrt lahko posreči.

Te dni bo sodnijska zbornica pričela soditi bivšega šefa policije province Buenos Aires, generala Campsa. Ponovno bodo prišla na dan nekatera grozodejstva za časa protigverilske vojne. Gotovo pa bo tudi znova vse udarjalo le na en zvon. Vsi zmagovalci bodo svetniki, in vsi premaganci, grešniki. Izgleda, da je to neizogibno zgodovinsko dejstvo. A politično je bolj zanimiv primer polkovnika, ki ga je v zagovor klicalo sodišče v Mendoza. Carlos Pla spada med srednjo vojaško generacijo, tisto, ki je v protigverilski vojni nosila odgovornost na terenu in izvajala dane ukaze. V koliko je dotični oficir odgovoren za to, za kar ga tožijo, je težko ugotoviti, in je poststranska stvar s političnega zornega kota. Za to opazovanje je važno tesno vzdušje v oboroženih silah, čim bolj se sodnijski pozivi bližajo nižjim oficirskim činom. Vlada bo v tej zadevi morala podvzeti korak prej ali slej. Morda ima ta namen, a politična cena bo velika. Zato baje čaka ugodnega trenutka. To čakanje pa je, po vojaškem tempu, že pre dolgo.

omiko in postal občutljiv za vetje Svetega Duha. Kot mlad fant pa je moral obleči tudi argentinsko vojaško uniformo.

Tone se je odločil za očem nevidno bistvo življenja — za Boga in, da postane pričevalec Kristusove blage vesti, oznanjevalec božje ljubezni in delivce duhovnih dobrot.

Tonetov korak v bogoslovje je bil hkrati polet preko oceana, kajti odločil se je, da bo študiral na teološki fakulteti v Ljubljani v slovenski Cerkvi med svojimi rodnimi sorodniki. Na to Abrahamovo pot vere se je podal s trdnim zaupanjem v božjo bližino kljub oddaljenosti od predragih domačih. V tem duhu ni ovenel od domotožja, ampak notranje vzcvetele v hvaležnosti za tiste redke obiske doma, ko je mogel po letih čakanja objeti ljubljeno družino.

Tone je prejel duhovniško posvečenje od slovenskega metropolita in nadškofa Alojzija Šuštarja, kateri ga sedaj pošilja med slovenske vernike v Argentino.

Njegov drugi oz. tretji dom mu je nudil stric duhovnik Janez Rihtar v župniji Sv. Družine v Mostah, kjer je Tone praznoval svojo slovesno novo mašo. Ko smo bili zbrani kot nepregledna množica iz vseh celin slovenskega sveta okoli oltarja darovanja zahvale, se je utrdilo naše zaupanje, da nas vse Kristus resnično združuje in povezuje med seboj in z Očetom, ne le v duhu, ampak kot

resničnost in občuten dar potrpečljivega srca.

Ko je novomašnik prišel v rojstno deželo, je imel med nami ponovitev svoje nove maše; za vso našo skupnost je bilo to veliko slavlje. V nedeljo, 7. septembra, se je v slovenski cerkvi Marije Pomagaj zbralo veliko vernikov. Z novomašnikom je pristopilo k oltarju 15 sobratov — zanimivo je, da so bili vsi razen enega posvečeni izven Slovenije, dobra polovica pa že rojeni v Argentini. — en redovnik in dva bogoslovca. Novomašniku je med mašo pel mladinski zbor iz njegovega domačega okraja — Ramos Mejije — pod vodstvom dirigenta lic. Tineta Selana.

Pri vstopu v cerkev, pod napisom Novomašnik, bod' pozdravljen!, mu je sestra Bernardka izročila novomašni križ; slavnostni pridigar pa je bil delegat dr. Alojzij Starc, ki je postavil novomašniku za zgled pokojnega msgr. Oreharja. Pri maši sta somaševala z drugimi tudi sorodnika župnik Janez Rihtar iz Most pri Ljubljani, ki je prinesel vsem tudi pozdrav ljubljanskih škofov; ter Jože Božnar, župnik pri Sv. Vidu v Clevelandu. Tako smo bili vsaj simbolično združeni vsi verni Slovenci po vsem svetu pri tem slavlju. Novomašnik je končno podelil svoj blagoslov očetu Antonu in materi Cvetki roj. Božnar pa tudi vsem zbranim vernikom.

Po cerkvenem obredu so se gostje, sorodniki in povabljeni zbrali v dvo-

rani na kosilu, da so se pri ogrnjenih mizah lahko porazgovorili osebno z novomašnikom in drugimi gosti iz ZDA in Slovenije.

Z novomašnikom smo dobili novega delavca v Gospodovem vinogradu; komaj je odšel pokojni msgr. A. Orehar po večno plačilo, že nam je Gospod poslal novega delavca, da nadaljuje z delom in napolni vrzel. Bog mu daj uspeha in zadovoljstva pri težkem delu!

DONAVSKO PODROČJE

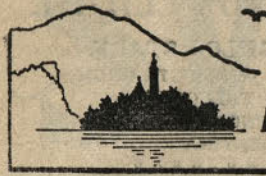
(Nad s 1. str.)

ki se na tihi način že vrši med češkoslovaškimi, madžarskimi, jugoslovanskimi, poljskimi in avstrijskimi intelektualci. Dunaj in Praga imata že dogovore o ohranjanju zdravega okolja, v Krakovu pa bodo v kratkem odprli avstrijsko knjižnico in druge kulturne ustanove.

Seveda mnogi politični funkcionarji, birokrati in gotovi ideologi ne bodo hoteli razumeti, da narodi v Donavski kotlini lahko vzpostavijo mirno sožitje z novimi in sodobnimi sredstvi. Nekateri vladni politiki pa le rahlo dojemajo, da je politina nujnost, da se v tem prostoru goji aktivna nevtiralnost s srednjeevropskim integracijskim procesom — kar bi bilo dobro za vso Evropo.

Tako György Sebestyén.

P. D-ova.

NOVICE IZ SLOVENIJE

LIPIČA — Černigojeva galerija bo v kraški hiši v Kobilarni Lipica. Zanimivo so zbrali čez 1.200 njegovih del; največ je grafik, veliko olj, in še kolaži, risbe in objekti.

NOVA VAS — Bloške smučji postajajo vedno redkejšje, saj je že zelo malo ljudi, ki bi jih ročno izdelovali. Najbolje se urežejo iz jesenovega, bukovega ali brestovega lesa; tudi vezi sami naredijo iz spletenega vrbovja. Bloška tradicija pravi, da je tu zibelka smučji.

LUTERSKO SELO — V arboretumu je zasebnik zbral čez 150 primerkov eksotičnih dreves. Ogledovati si jih pridejo predvsem šolski otroci; poleg ogleda jih tudi uči vsakovrstnega dela: sajenje, cepljenje, obrezovanje ipd. Na pol hektara velikem zemljišču ima tudi sadno drevje, da od pridelka dobi nekaj za stroške. Tudi veliko turistov se zanima zanj; letos je do avgusta prišlo že čez tisoč obiskovalcev.

LJUBLJANA — Gradbene šole imajo premalo vpisanih, zato jih skrbi, kako bo v bodoče s to stroko, če ne bo zadosti diplomantov. Letos so lahko zaposlili skoraj vse doštudirane gradbince.

LJUBLJANA — Sadna letina bo spadala med povprečne v Sloveniji. Računajo, da bo namiznih hrušk in jabolk okoli 35 tisoč ton, 50 tisoč pa industrijskega sadja. Slovenski sadjarji uporabljajo z uspehom moderno tehnologijo, nimajo pa zadosti hladilnic in njih nasadov ne obnavljajo v zadostni meri.

BREZJE — V soboto, 16. avgusta, se je zbralo na Brezjah nad 7000 vernikov iz Slovenije in obmejnih predelov Avstrije in Italije. Srečanje se je začelo z nastopom pevskih zborov, nato pa je sledilo veličastno bogoslužje, ki so se ga udeležili slovenski škofje in tudi tržaški, celovski in videmski škofje.

LJUBLJANA — Medtem, ko se v Jugoslaviji na splošno brezposelnost veča (takih je že nad milijon), se v Sloveniji zmanjšuje in je brezposelnih le 12.780.

KRANJ — Obisk na 36. gorenjskem sejmu je presegal vsa pričakovanja. Med kupci je bilo največ povpraševanja po traktorjih in drugih kmetijskih strojih. Zanimali so se za ta gorenjski sejmen tudi Avstrijci, ki so jih privlačevale gostinske specialitete.

PRELOKA PRI VINICI — Avgusta so tu praznovali 70-letnico delovanja domačega folklornega društva. Leta 1914 so prvič nastopili pod vodstvom vaškega učitelja v narodnih nošah in s folklornimi plesi ob prihodu prvega vlaka v Belo krajino.

HALOZE — Ta vinorodni predel že dolgo ne pomni take suše kot letos. Samo krompir in fižol sta za silo dozorela, sadje, hmelj in tudi trto je suša skoraj uničila. Presahnilo je tudi precej vrelcev pitne vode in jo morajo dovažati s cisternami.

MURSKA SOBOTA — Čeprav so v Prekmurju pričeli s sodobnimi načini obrambe proti toči že leta 1968, je letos — kot druga leta — toča vseeno pobila nad 1000 ha obdelane površine v Prekmurju. Slabe rakete, pokvarjeni računalniki, letala zaradi katerih ne smejo streljati raket, nemožnost financiranja, pa človeške napake povzročajo neuspešnost borbe.

BEOGRAD — Po zadnji anketi je največji jugoslovanski izvoznik sarajevski Ergoizvest. Med desetimi največjimi sta na drugem mestu slovenski podjetji Iskra (116 milj. dolarjev) in na desetem IMV Novo mesto (55 milj. dol.).

RUŠE — V tovarni dušika (nitrogeno) bodo razširili obrat, kupili bodo novo indukcijsko peč in vse potrebno za proizvodnjo raznih zlitin, ki ji h morajo sedaj uvažati.

ROGAŠKA SLATINA — Letos so v zdravilišču pričeli z protistresnim programom. Medicinsko programirani aktivni oddih je pripravljen za manjše skupine in vsebuje športne aktivnosti, igre z žogo, izlete, zabavne prireditve in tudi glasbeno terapijo. Trenutno je v zdravilišču nad 1000 gostov, od teh 40% tujevc.

LJUBLJANA — Iz pisma bralcev 20. avgusta: „Ko stopiš v ljubljansko mesnico opaziš meso in prodajalca, razen tega pa so na steni lepo vidni plakati, ki ponazarjajo kategorijo mesa. Na veliko presenečenje pa opis mesa ni v slovensčini, ampak kar v srbohrvaščini. Izgleda, da je vaša rubrika neučinkovita, kajti o tem ste že pisali, pa vendar ni še nobeden teh plakatov odstranil ali nadomestil s slovenskimi.“ — Podpis: N. Marković. (sic!)

MARIBOR — 1. septembra so pričeli z gradnjo mariborske univerzitetne knjižnice. Zgradbo si je zamislil arh. Aleš Vodopivec. Knjižnica bo imela 353 bralnih mest, kompjuterizirano dokumentacijo itd.

MARIBOR — V Tovarni investicijske opreme mariborske Metalne so prekinili delo (ali po domače štrajkali). Zahtevali so višje plače, delavce so se pritožile, da so delovne razmere pretežke. „Prekinili“ so delo tudi v mariborski bolnišnici iz istih razlogov.

ČRNI VRH NAD IDRİJO — Domačini želijo dobiti telefonski priključek, za kar pa potrebujejo denarja; zato so prišli na idejo, da so pričeli zgati oglje v kopah, kakor pred sto leti. S tem so

SLOVENCİ V ARGENTINI

Osebne novice

Krst: Krščen je bil Marko Henrik Bregar, sin Henrika in Ane Marije roj. Požes. Za botra sta bila ga. in g. Keršič. Čestitamo!

Krst: Dne 21. septembra je bila krščena v cerkvi Marije Kraljice v Slovenski vasi Aleksandra Edith Urbanč, hčerka Jožeta in Nancy E. roj. Alemis. Botrovala sta Rosa S. Tashdjian in Alberto R. Velis. Krstil je Marko Cukjati CM. Srečnim staršem naše čestitke.

Smrt: Po dolgi bolezni je 22. septembra v 64. letu starosti umrla ga. Milka Miklič roj. Kern. Naj počiva v miru!

Nova diplomantka: Na Instituto Superior Padre Elizalde je dokončala študije Veronika Malovrh in prejela naslov profesorice kasteljanskega jezika. Čestitamo!

poživili tradicijo in tudi turizem, pa še oglje bodo lahko dobro prodali.

OTOČEC — Na travniku kopaljšča so pred 3000 gledalci pripravili tradicionalne Igre pod dedovo lipo. Upriporili so tekmovalne v opravljenih prikošnji in grabljenju.

BLED — Končno se je spet lahko brala po 40 letih maša na tem božjepotnem otoku. Občina je dala dovoljenje, da je trikrat na leto lahko v cerkvi bogoslužno opravilo. Prvo mašo je imel nadškof Šuštar na praznik Marijinega vnebovzetja.

RADOVLJICA - BLED — Drugo leto nameravajo zgraditi obvoznico, s katero nameravajo zmanjšati tranzitni promet ob jezeru.

MIRNA NA DOLENJSKEM — HP Kolinska, podjetje za proizvodnjo otroške hrane uspešno izvažajo otroško hrano v Sovjetsko zvezo, namerava jo pošiljati še v Egipt in Arabske emirate.

UMRLI SO OD 18. do 22. septembra 86:

V LJUBLJANI — Prof. Franc Vodnik, pesnik in esejist; Jerica Tavčar-Ahčin; Franciška Žumer; Ivan Mučič; Milena Jernejčič; Marija Zemljak; Jože Rems; Ivanka Mavrič; Anton Kralj; Vinko Stopar; Angela Kristan; Albin Rehberger; Marija Bergant roj. Sojč; Pera Blažič roj. Pegan; Franciška Ahlin; Marija Novak roj. Kušar (89); Mravljeta mama; Karel Rozman (83); Janez Zadnikar; Ivanka Vavpotič; Jože Hočevar; Simon Drobnič; Jakobina Buh; Vida Cener; Angela Podlogar roj. Babnik; Marija Andrluh roj. Pavček; Matevž Mahne.

RAZNI KRAJI — Marija Gačnik, Radovljica; Mirislav Bevič, Storie; Jordan Ristič, Ribnica; France Trček, Dol; Anica Kmetič, Škofja Loka; Albin Lah, Sežana; Božo Čebular, Vel. Gaber; Goran Palčič, Koper; Jurij Lesjak, Celje; Marta Paš, Zagorje; Jože Mally, Piran; Jože Škufca, (87), Tit. Velenje; Niko Drnovšek, Kranj; Franc Žebre, Kranj; Jože Drož, Trbovlje; Janez Hodnik, Logatec; Terezija Legiša, Teglava mama, Preserje; Franc Kastelic in Janez Šeme, Stična; Viktor Mlinar, Šmartno pri Litiji; Minka Novak, Tarcen; Marjan Pavlovič, Novo mesto; I-

Osmi dan

Slovenska kulturna akcija je letos postavila na obdu zanimivo argentinsko delo Alberta de Zavalía „El octavo día“. Najprej je bilo zanimivo, ker skoraj ne poznamo na naših odrih takojšnjih stvaritev, potem pa tudi zaradi svoje tematike, ki jo danes zelo lahko razumemo, saj živimo iz posledic tistega in takega naseljevanja Amerike.

Zgodba sama je nekaka epopeja o naseljevanju Južne Amerike; lahko bi dejali, kot piše v programu — osem podob; ali kot je dejal režiser, osem izrezov iz kronike, ki poetično povezuje vse delo v harmonično celoto. V igri sami se najde vrsta ljudi, vsak s svojim značajem in svojim razlogom, zakaj gre v tako pustolovsko dejanje v Ameriko. Iskalci zlata, zločinci, galjoti, fantasti, užaljeni škofje, vojaki; po drugi strani kmetje, naselniki, delavni redovniki, pa vodja vse ekspedicije, ki ne gre za zlato, ampak ustanavljati nov svet, nadaljevati delo Boga še v osmi dan.

Delo samo sicer nima nobenega pravega dramatičnega dejanja, a ima le logično povezavo: kako lahko visok ideal vodi preko vseh težav.

Delo je — sicer že pred dalj časa — mojstrsko prevedel Nikolaj Jelocnik, ki mu je uspelo preletiti mi-

sli v bogat in klen jezik, poln dobrih slovenskemu jeziku primernih fraz namesto španskih, pa uglajenih verzov, v katerih poteka deloma tekst.

Delo je odlično pripravil za uprizoritev režiser **Frido Beznik**. Kakor vemo, je imel za to malo časa, saj je zaradi koroških gostov moral po hitit. Zanimivo je — in tudi pri tem režiserju tradicionalno —, da si je izbral same mlade igralce in z njimi tudi uspel.

Že zamisel scene — slike so se menjavale pogosto — je obvladal enotni prostor, ki so ga z majhnimi v poltemi prinesenimi rekviziti primerno nakazali, tako da ni trpela kontinuiteta. Beznik je znal iz mladine dobiti odlične igralce, ki jih je plastično porazdelil po odru posebej pa še z njimi oblikoval posamezne prizore, ki so globoko odjeknili v zavesti gledalcev.

Igralci so dobro izdelali svoje like — vsak zase je bil nekaj posebnega. Glavno vlogo adalantada — poveljnika ekspedicije je odigral naš znani igralec **Jože Korošec**. S svojo ponosno, umirjeno postavo in igranjem je dobro zadel ponosnega španskega plemiča, ki zaseda nov svet, pa tudi v končnem prizoru s Kusto-

40 - letnica smrti gen. Rupnika

V nedeljo 7. t. m. — ob izrednem sončnem dnevu — smo se zbrali številni rojaki v Rožmanovem domu ob spominski proslavi 40-letnice smrti generala Leona Rupnika. Ob prihodu so nas sprejele domobranske koračnice, ki so nas spominjale na takratno dobo.

V dvorani nas je pozdravila velika barvana slika pokojnega generala, ki je mojstrsko delo umetnika-slikarja Staneta Snoja, v lepem okvirju, katerega je izdelal Matevž Potočnik. Ob sliki, na levi, je visela originalna generalova uniforma, pod njo pa 40 rdečih nageljnov.

Prijetno zvonjenje je vabilo k sv. maši, ki jo je daroval dr. Alojzij Kuvkova. V pridigi nam je podal globoke misli sv. Pavla o nepomembnosti človeške sodbe, kadar smo prepričani, da delamo dobro in po vesti. Edino važno je, kako bo sodil Bog.

Po sv. maši je glas trobente zatrebil v pozor, nakar je mladina prinesla lovorjev venec, okrašen s slovenskim trakom, junaku-mučencu v priznanje, zahvalo in dokaz mladega rodu Slovencev, rojenega v Argentini, da hoče ostati zvest svetim idealom.

Vse navzoče je pozdravil lic. I. Korošec, med njimi predsednika NO Rudolfa Smersuja, predsednika ZS Lojzeta Rezlja, dr. Alojzija Kuvkova DJ, sina pokojnega generala borca-oficirja Evgena Rupnika, slavnostnega govornika, domobranca Antona Brulca ter vse zastopnike naših Domov in organizacij.

Nakar je z doživeto besedo podal generalovo smrt, tisto sredo, 4. septembra 1946 ob četrti uri popoldna na Zelenem bajerju ob Dolenjski cesti, kamor so ga pripeljali s policijskim avtom. Nižje spodaj ga je že čakalo sedem oboroženih partizanov-knojevcev. Ni si pustil zavezati oči. Stal je visoko zravnvan v jetniški o-

bleki. Ko je padlo povelje za pravo na strel, je zaklical: „Živel slovenski narod!“ Nato je odjeknila smrtna salva. Pet streljev je zadeležilo. Štirje v prsa — eden teh v srce; peti v vrat. Dva pa sta „zgrešila“. Ni se zrušil. Široko je uprl svoje sinje modre oči v tožilce in sodnike, da jih je postalo strah. Po tem se je zamajal in omahnil. Vprašujočega pogleda niso mogli ubiti...

Nato je nadaljeval: „Njemu, velikemu majhnega in zatiranega naroda, njemu — silni žrtvi nehyaležnosti, njemu ustanovitelju, vrhovnemu poveljniku in očetu domobranske vojske in naroda, generalu Leonu Rupniku — naj sveti večna luč! S hipopom ga pokopri, Gospod!“

Sledila je kombinirana deklamacija: „Viharnik na slovenski gori“, katero so z doživeto besedo podajali Dominik Oblak, Gabi Rant, Ivi Korošec, Žiga in Gregor Kristof ter Pavlinka Korošec.

Sledil je slavnostni govor domobranca Antona Brulca, ki je v svojem govoru spraševal vest komunistom, zakaj so pravzaprav obsodili generala Rupnika kot kolaboracionista, saj so bili ravno oni sami kolaboracionisti tako z nacisti kot s sovjeti.

V naslednji točki smo čuli besede pok. generala, ki jih je izrekel pred več kot 30.000 ljubljčanov, kateri so navdušeno in javno potrdili pravilnost domobranske vojske in njih poveljnika, ter odločno zavrnili sužnost kriminalnemu komunizmu.

Po zaključni misli so vsi navzoči zapeli udarno: „Oče, mati...“

V očeh vseh je žarelo spoštovanje in zahvala junaku — slovenskemu mučencu in domobranskemu generalu Leonu Rupniku.

Sledilo je kosilo v pripravljeno jedilnico v prijateljskem razpoloženju ter veseli pesmi svobodnih Slovencev.

P. K.

MENDOZA

OBISK BUENOSAIREŠKEGA NOVOMAŠNIKA A. BIDOVCVA

V nedeljo, 14. septembra smo imeli ponovitev nove maše našega rojaka iz Buenos Airesa Antona Bidovca.

Dogodek je že sam po sebi vzbudil med nami navdušenje. Pa sta bila še dva razloga, ki sta povečala veselo razpoloženje. Novomašnik je po materi Cvetki Božnar Bidovčevi

van Slana, Brežice; Ivan Šinkovec, Sora; Srečko Požnel, Idrija; Alojz Korošec, Kočevje; Zorko Florjančič, Jarše; Marjan Korošec, Postojna; Pavla Ogrin roj. Lahajnar, Vrhnika; Stane Šavs, Črnuče; Jožefa Černe roj. Drešek, Škofljica.

na deskah, a je pokazal trdnost in umirjenost, Marko Vombergar, istotako začetnik, ki je tu izdelal pristrano postavbo preprostega kmečkega fanta, pa vojaki in naseljenci **Franci Šturm**, **Ivo Urbančič**, **Jože Oberžan** in **Janko Jereb**.

V predodru sta povezovali vse dogajanje kot živi kroničarki **Kristina Kremžar** in **Andrejka Vombergar**, ki sta s prijetnim glasom in primernim poudarkom uvajali in razlagali posamezne slike poslušalcem.

Sceno je zanimivo zamislil arh. **Franci Klemenc**. Kot sem dejal, je težko povezati večje število slik. Tu je podaljšal oder v dvorano, čez vso zadnjo steno pa je postavil starinsko izdelan zemljevid novega sveta. Z nekaj rekviziti pa mu je uspelo predstaviti razne momente. Sceno so izdelali **Jože Cukjati**, **Magda Klemenc** in **Helena Oblak**, s pomočjo **Toneta Oblaka**. Vso sceno je primerno opremil z lučmi in jih tudi upravljal **Bogdan Magister**.

Za konec naj še omenim, da je to uprizoritev namenila SKA ob obisku predstavnikov slovenske Koroške in v počastitev priprav za petstoletnico pokristjanjenja Amerike in za misijonsko nedeljo letos, ko bodo tudi ponovili to igro. Priporočam vsem, ki je še niso videli, da se predstave udeležijo, saj je snov blizu nam, igranje pa dovršeno in v prijeten užitek in razmišljanje.

TDml.

Bb.

MALI OGLASI

ADVOKATI

dr. Franc Knava — vsakovrstne civilne, delavske in trgovske zadeve v Capitalu in Peia. Bs. As. — Tucumán 1455, 9. nadstr. E - Tel. 45-0320 - poned., torek, četrtek od 16 do 20.

ARHITEKTI

arh. Jure Vombergar — Načrti za gradnje stanovanjskih hiš, industrijskih in trgovskih stavb. — Av. Gaona 2776 - 1706 Haedo T. E. 659-1418.

arh. Andrej J. Horvat — Načrti za gradnje stanovanjskih in trgovskih poslopij, predelave, opreme in dekoracije. Curupayti 1525 - (1708) Morón - Tel. 628-7515.

OBRITNIKI

Modno krojaštvo — Tone Bidovec - nove obleke in popravila starih - Av. de Mayo 2416 - Ramos Mejia - Tel. 651-1242.

TRGOVINA

Delikatosa Franc Vester — Gana 119 - Capital - (1 kvadro severno od postaje Liniers).

Alpe Hogar — Stane Mehle — vse za vaš dom - L. Vernet 4225 - 1826 Rem. de Escalada - T. E. 248-4021.

ZDRAVNIKI

dr. Marija Grzetić-Auñón — medicina interna - psihiatrija; torek, sredo in četrtek - Instituto Salta, Salta 1570, Mendoza; prositi uro na tel. 231144.

GOSPODARSTVO

Zavarovanja M. in H. Loboda — Sarmiento 385, 1. nadstr., pis. 10 - Buenos Aires - od 11 do 18.30 - T. E. 312-2127.

Kreditna zadruga SLOGA — Bm.é. Mitre 97, 1704 Ramos Mejia - T. E. 658-6574, 654-6438. Od poned. do petka od 15. do 19. ure.

Mutual SLOGA — Bm.é. Mitre 97, 1704 Ramos Mejia - T. E. 658-6574, 654-6438. Od poned. do petka od 15. do 19. ure.

Zavarovanja — lic. Tomaž Rant in lic. Marija Kristina Breznikar — Villanueva 1880 - Castelar - Tel. 629-2979

DRUŠTVENI OGLASNIK

V knjižnici Zedinjene Slovenije imate na razpolago za branje sledeče nove knjige:

T. Breton: Softwar — Mehka vojna
O. L. Röivaag: Velikani zemlje
Bojan Štih: To ni nobena pesem, to je ena sama ljubezen

Enciklopedija: Sodobna tehnologija
Silvester Čuk: Iskaleci in pričevalci
Zajemi vsak dan

L. A. Duval: Poklical si me po imenu
Ivan Sedej: Ljudska umetnost na Slovenskem

Sto znanih umetniških slik
Vse številke Celovškega zvona
Glas Korotana: iz vsebine: Knežji kamen, Odkod ime Veneti, Oživali Veneti, Slovenska imena mesecev

FRAN MILČINSKI

Ptički brez gnezda

Na znamenito veselico je prišla tudi slavna klapa iz Ozke ulice: Fizelj, Tine in Balta, najstarejši star šestnajst let, najmlajši dvanajst. Prišli so skoz ograjo, imeli so na notranji strani svojih suknjičev všite žepce, segajoče kar krog in krog života, za nepričakovani primer, da kaj „najdejo“. Našli so dosti: kratil jim je pa uspehe delovanja Stanko, ki je, zapustivši škap in umazane kozarce, patroliral po vrtu s približno enakimi nameni kakor klapa in je bil zelo ogorčen, ko jih je zalotil posegajoče mu tako rekoč v njegovo osebno področje. Malo je manjkalo, da jih ni ovadil stražniku, stojčemu poleg vhoda, pa so si še o pravem času izposlovali milost in odpuščanje, odstopivši mu od svojega plena žensko ročno torbico, ki je bilo v njej ogledalce, zastavni listek in ena krona šestdeset vinarjev denarja.

Na veselici je videl Stanko tudi svojo sestrico Irma, imela je okoli sebe veselo družino: kodrasto Julko, ki je bila ves ljubi dan na cesti, žuljajočo Pepico, ki je imela tako nedolžno plačve oči, da ne bi nikdo verjel, da je že sedemkrat po odgonu prišla v domovinsko občino, in črnaaso Olgo, ki sta se zastoj trudila varuh in varstveno sodišče, da jo spravi v kako delo — izgovarjala se je, da je bolna, plesala pa je lahko noč in dan. Bile so živahne in duhovite in si je o poli dvanajstih

Slovenska kulturna akcija
13. KULTURNI VEČER XXXIII. SEZONA
TONE MIZERIT
Družbena občila — strup ali zdravilo
V soboto, 27. septembra, ob 20. uri v mali dvorani Slov. hiše.

MLADA KRI, DUŠA SLOVENSTVA
35. MLADINSKI DAN SLOVENSKE VASI
28. SEPTEMBRA 1986

9.00 Sveta maša
10.00 Dviganje zastav
10.15 Pričetek tekem
12.30 Kosilo
17.00 Kulturni program

Za zabavo poskrbi "ZLATA ZVEZDA"

NAŠ DOM SAN JUSTO
Slavnostna večerja
OB PRAZNOVANJU PETIH JUBILEJEV
v soboto, 4. oktobra, ob 21. uri

5. OKTOBRA NA PRISTAVI
XIX. Pristavski in XVII. Mladinski dan

Ob 8.00: začetek tekmovalj
Ob 11.00: koncelebrirana sv. maša
Ob 12.00: **OB 80-LETNICI SMRTI SIMONA GREGORČIČA** (pevska recitacijski program v dvorani)
Ob 13.00: kosilo
po kosilu nadaljevanje tekmovalj
Ob 17.00: **KULTURNI DEL MLADINSKEGA DNE**
Po sporedu prosta zabava

Slovinci v Evropi

BELGIJA

Sredi leta je imelo pevsko društvo Slomšek svojo turnejo po Sloveniji. Najprej so peli v dvorani teološke fakultete pod vodstvom pevovodje Vilija Rogelja, in želi veliko pohvale. Nastopila je tudi mladinska folklorna skupina pod vodstvom Poldeja Cverle. Nastopili so še v Celju in mariborski stolnici.

V Charleroiu so imeli veselico meseca aprila. V kulturnem delu je pel zbor Slomšek, nato pa so imeli tombolo, nato pa ples. Imajo namen izdati brošuro z opisom vseh teh 33 vsakoletnih veselice.

FRANCIJA

Angela Tomanič iz Ljubljane je imela 27. julija orgelski koncert v

Notre Dame in žela obilen aplavz za svoje umetniško delo.

Dan zatem pa je slovenska skupina pripravila najboljšo točko na mednarodnem srečanju udeležencev tečaja francoščine na Katoliškem inštitutu.

Prof. Drago Ocvirk, ki je deset let delal v Parizu in predaval na univerzi, obenem pa pomagal Slovencem, se je vrnil v domovino. Skupnost se je od njega poslovala z lepim večerom.

NEMČIJA

V Stuttgartu so pripravili počitniško kolonijo v Tirolu, na katero je prišlo 47 otrok. 8. junija pa je bila prvoobhajanska slovesnost, združena z zaključkom šole. Otroci so bili 20, ki so dobili letna spričevala z ocenami v verouku, slovenščini in pridnosti.

le stokal in žarela mu je glava.

Za silo se je oblekla in mu šla dajat mrzlih obkladov. Pa s tem deček še ni bil opravljen — glavobol je bil le začetek, oglasil se je še želodec. Milanu je bilo silo slabo, obupajoča Jera mu je držala glavo, mu nastavljala posodo in zraven molila neke vrste litanije: „Ti ubogi otrok! — Ti nemarni ljudje! — Ti revček moj! — Taki starši, pet in dvajset bi jih zaslužili — Bog jih bo kaznoval!“

V veliko zadoščenje ji je bilo, da sta se sredi njenega samaritanskega dela vrnila gospod in gospa, trudna, vendar še veselo razigrana.

Jera ju ni pogledala niti jima ni privoščila besede, le glasneje se je ukvarjala z Milanom in ga milovala: „Ti moj sirotek! Saj ne moreš za to, da so drugi ljudje tako neumni! Le potrpi, kmalu bo bolje!“

Gospod Jeraj je na prvi pogled spoznal položaj in imel za najumestnejše, da se umakne v spalnico. Gospa pa je bila še preporna obilna, na veselici zažute časti, čutila je ost Jerinih besedi in ni bila razpoložena, da trpi kaj takega od posla.

„Kaj pa je s fantom?“ je ostro vprašala.

„Saj vidite, da nič dobrega!“ je odgovorila Jera in ni pogledala od dečka. „Ti moj ubožec, kako si zelen! Le čakaj — potem ti skuham kave, dobre črne kave!“

„So mu pač škodovala tiste vaše kumare večerj opoldne.“ je pikro pripomnila gospa.

„Ti moj križani Jezus,“ je vzdihnila

OBVESTILA ESLOVENIA LIBRE

SOBOTA, 27. septembra:

Redni pouk Slovenskega srednješolskega tečaja v Slovenski hiši ob 15. uri. Nadaljevanje Filozofskega tečaja s predavanjem prof. dr. Milana Komarja v Slovenski hiši ob 16. uri v priredbi SKAS-a in Visokošolskega tečaja.

XIII. kulturni večer SKA ob 20. uri v mali dvorani Slovenske hiše. Predava Tone Mizerit: „Družbena občila — zdravilo ali strup?“

Proslava šolskih otrok na čast božjemu služabniku Antonu Martinu Slomšku ob 9. uri v Slovenski hiši.

NEDELJA, 28. septembra:

35. Mladinski dan v Slovenski vasi.

SOBOTA, 4. oktobra:

Redni pouk Slovenskega srednješolskega tečaja v Slovenski hiši ob 15. uri. Naš dom San Justo — slavnostna večerja ob praznovanju Petih jubilejev ob 21. uri.

V Slovenski vasi igra „Vse narobe v mestu Petpedi“ ob 20. uri.

NEDELJA, 5. oktobra:

XIX. Pristavski dan in XVII. Mladinski dan v Castelarju s celodnevno prireditvijo.

ČETRTEK, 9. oktobra:

Sestanek Zveze slov. mater in žena ob 17. uri v Slovenski hiši. Predava dr. Nataša Krečič: „Prizadeti in okolje“. Ob 15. uri seja odbora.

NEDELJA, 12. oktobra:

30. letnica Našega doma v San Justu.

SOBOTA, 18. oktobra:

Redni pouk Slovenskega srednješolskega tečaja v Slovenski hiši ob 15. uri.

NEDELJA, 19. oktobra:

Informativni sestanek SLOGE v Carapachayu ob 12. uri združen z nagradnim žrebanjem.

V slovenskem podjetju

DOBI SLUŽBO

URADNICA ZA PISARNIŠKO DELO

T. E. 625-3548/0820

PRIDOBIVAJTE NOVE NAROČNIKE!

V NEDELJO, 12. OKTOBRA 1986:

30-letnica Našega doma v San Justu

Sporočamo, da je umrl 18. septembra gospod

Stanko Vevar

domobranec

Zahvaljujemo se dr. Starcu, ki ga je obiskoval v večletni boleznih in ga previdel s sv. zakramenti; g. Tonetu Bidovcu za molitve ob krsti in grobu; Zvezi slovenskih mater in žena za vso skrb in pomoč, ki so jo izkazovale pokojnemu v boleznih. Pokopali smo ga 20. t. m. na pokopališče Chacarita.

Prijatelji

je vso revščino in požirala solze. Tih je šla po postrežka, se z njim vrnila in jo je selil brez priprav in voza — kar na hrubu — k stari Robidovi, ki je jemala dvajset vinarjev na dan za posteljo, dvanajst pa za zajtrk. Z nikomer se ni poslovala, še z Milančkom ne, revček je spal do dveh popoldne in v šoli so morali opraviti brez njega. Tudi čevljarjevega Tončka ni bilo v šolo. Stara stvar je, da najpametnejši nameni in najtrdnjši sklepi ne obveljajo in ne držé, če jih zaliješ z alkoholom. Tako je bil tudi oče Pirc pozabil o pravem času spravi sinčka Tončka domov, da bi se učil. Poslanjal se je okoli šampanjskega paviljona in lovil prijazne poglede gospe Jerajeve, ki pa jih je bilo manj, nego se je nadejal, in so postajali bolj in bolj pičli, čim bolj je z nočjo rasla gneča pri paviljonu.

Tudi gospa Pirčeva se je bila dolgočasila in je pustila, da sta radovedna fantična odprla steklenico, dobiček mojstra Pirca; duhali so vsi trije, potem je gospa pokusila in tudi fanta sta smela polizniti. Pošiljala je po moža — samo jo je bilo sram, da bi hodila ponj — malo je pila, malo se jezila, počasi je zadremala. In ko se je slednjič okoli polnoči vrnil gospod Pirc, so spali za mizo žena in oba fanta in steklenica je bila na pol prazna. Zbudil je omizje, ujel še hitro Jeraja in izpregovoril z njim nekaj besed, potem so jo rezali vsi štirje domov, stara dva sta vsak enega izmed mladih držala pod pazduho, nobeden pa ni bil posebno trdnih korakov.

Fundador: MILOŠ STARE
REDACCION Y ADMINISTRACION:
RAMON L. FALCON 4158
1407 BUENOS AIRES
ARGENTINA
Teléfono: 6 9 - 9 5 0 3

Glavni urednik:
Tine Debeljak ml.

Uredniški odbor:
dr. Tine Debeljak, Tone Mizerit,
dr. Katica Cukjati, Gregor Batagelj

Registro Nacional de la Propiedad
Intelectual N° 20.446

FRANQUEO PAGADO
Concesión N° 5775

TARIFA REDUCIDA
Concesión N° 3824

Naročnina Svobodne Slovenije za l. 1986:
Za Argentino A 30 pri pošiljanju po
pošti A 32; Združ. države in Kanada
pri pošiljanju z letalsko pošto 60 USA
dol.; obmejne države Argentine 53 USA
dol.; Evropa 65 USA dol.; Avstralija,
Afrika, Azija 70 USA dol.; ZDA, Kan-
ada in Evropa za pošiljanje z navad-
no pošto 45 USA dol.

TALLERES GRAFICOS "VILKO" S.R.L., ESTA-
DOS UNIDOS 425, 1101 - BUENOS AIRES -
T. E. 362-7215

Starejši slov. zakonski par išče

gospodinja

za 8 ur dnevno razen nedelje.

T. E. 90-2903 in 47-0271

SLOVENSKO GLEDALIŠČE

gostuje v

SLOVENSKE VASI

z igro

VSE NAROBE V MESTU PETPEDI

Sobota, 4. oktobra, ob 20. uri.